

Preventie- en handhavingsplan alcohol gemeente Heusden

2016 – 2019

Inhoudsopgave	Pagina
Samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Relatie met gezondheidsbeleid	4
1.3 Totstandkoming	4
Hoofdstuk 2 Alcoholgebruik onder jongeren	5
2.1 Schadelijke gevolgen alcoholgebruik	5
2.2 Cijfers alcoholgebruik	5
Hoofdstuk 3 Rolverdeling en uitvoering	6
Hoofdstuk 4 Ambitie en doelstellingen	8
4.1 Ambitie en visie	8
4.2 Doelstellingen	8
Hoofdstuk 5 Pijlers preventie en handhaving	11
Pijler 1: Beleid en regelgeving	11
Pijler 2: Educatie en draagvlak	12
Pijler 3: Toezicht en handhaving	13
Pijler 4: Vroegsignalering	15
Hoofdstuk 6 Resultaten	16
Hoofdstuk 7 Financiën	17
Hoofdstuk 8 Evaluatie	18

Samenvatting

De gemeenteraad is op grond van de Drank- en Horecawet verplicht periodiek een preventie- en handavingsplan alcohol vast te stellen om volksgezondheid (preventie) en openbare orde en veiligheid (handhaving) met elkaar te verbinden voor een effectieve aanpak van alcoholgebruik door jongeren en/of de overlast als gevolg van alcoholgebruik.

Om het alcoholgebruik onder minderjarigen te verminderen en overlast door alcoholgebruik terug te dringen zet de gemeente net zoals in het vorige plan maatregelen in vanuit 4 pijlers, te weten: beleid en regelgeving (1), educatie en draagvlak (2), toezicht en handhaving (3) en vroegsignalering (4).

In dit preventie- en handavingsplan wordt deels verwezen naar het gezondheidsbeleid in de nota 'publieke gezondheid in Midden-Brabant', die gelijktijdig door de gemeenteraad ter vaststelling wordt vastgesteld.

Als visie is geformuleerd:

Publieke gezondheid draagt bij aan het gezond en veilig opgroeien van de jeugd en de versterking van de eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners. Dit gebeurt door het bieden van laagdrempelige, lichte opgroei- en opvoedondersteuning en de preventie van gezondheidsproblemen. Hiermee draagt publieke gezondheid bij aan de realisatie van de doelstellingen in het sociale domein.

De ambitie is:

De negatieve gevolgen van alcoholgebruik op de gezondheid van jongeren vermijden en beperken.

De gemeente richt zich hierbij op een aantal concrete doelen/resultaten:

1. het uitstellen van de leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol drinken;
2. het terugdringen van de hoeveelheid alcohol die door de jongeren tot 18 jaar wordt gebruikt;
3. een afname van gezondheidsklachten bij jongeren door alcoholgebruik;
4. het ondersteunen van ouders, zodat zij hun kinderen beter kunnen wijzen op de negatieve effecten van alcoholgebruik op jonge leeftijd;
5. voorkomen dat alcohol wordt verkocht of verstrekt aan jongeren onder de 18 jaar, onder andere door het sluiten van convenanten met horecaondernemers en sportverenigingen en het doen van controles bij de alcoholverstrekkers.

De gemeente werkt wat betreft het alcoholbeleid samen met diverse partners: GGD Hart voor Brabant, politie, BOA-pool de Meierij, Bijeen, Bureau Halt, de lokale werkgroep alcohol. De gemeenten in de regio Midden-Brabant beschrijven gezamenlijk het beleid, de ambities en de activiteiten voor de periode 2016-2019. Voor de komende vier jaar wordt voortgeborduurd op ambities en doelstellingen, die in het vorige plan zijn vastgelegd. Er is een lokale werkgroep alcohol actief in Heusden, die lokale preventieve activiteiten organiseert. Door een verschuiving van alcoholgebruik door jongeren in het uitgaansleven naar de privésfeer is wat betreft preventie vooral de communicatie naar ouders/opvoeders over de bewustwording van het schadelijk effect van alcohol op de gezondheid van hun kinderen van belang.

De gemeente blijft zich wat betreft handhaving de komende periode inzetten om met meer alcoholverstrekkers afspraken te maken door middel van maatwerkvoorschriften in een convenant. Daarnaast richt de gemeente zich op het doen van controles om te bereiken dat geen alcohol wordt verkocht aan minderjarigen. De prioriteiten voor de inzet van toezicht wordt gelegd daar waar de kans op slechte naleving groot is en de consequenties van slechte naleving het meest negatief.

1.1 Aanleiding

Sinds 1 januari 2014 moet de gemeenteraad op grond van artikel 43a van de Drank- en Horecawet (DHW) periodiek een preventie- en handavingsplan alcohol (het plan) vaststellen. De raad van de gemeente Heusden stelde op 3 juni 2014 het eerste preventie- en handavingsplan vast. Omdat het eerste plan een looptijd heeft tot 1 januari 2016, is nu het moment aangebroken om het preventie- en handavingsplan te actualiseren.

1.2 Relatie met gezondheidsbeleid

De DHW vereist dat de vaststelling van het plan elke vier jaar gelijktijdig met de vaststelling van de lokale nota gezondheidsbeleid plaatsvindt. De reden hiervoor is dat een samenhangend pakket van maatregelen op het gebied van preventie en handhaving leidt tot een effectieve aanpak van (bovenmatig) alcoholgebruik door jongeren en/of overlast als gevolg van alcoholgebruik.

Dit plan benoemt – evenals het vorige plan – de ambitie, de doelstellingen, de preventie- en handavingsacties en de beoogde resultaten. In tegenstelling tot het eerste plan moet dit plan worden gelezen in samenhang met het gezondheidsbeleid: ‘de nota publieke gezondheid Midden-Brabant’ en de lokale invulling daarvan. In dit plan verwijzen wij naar het gezondheidsbeleid voor zover cijfers en ambities met betrekking tot alcoholpreventie en de doelstellingen op dit gebied zijn geformuleerd. In het gezondheidsbeleid wordt anderzijds de verbinding gelegd met dit preventie- en handavingsplan alcohol. Het gezondheidsbeleid is gelijktijdig met dit plan ter vaststelling aan de raad aangeboden.

1.3 Totstandkoming

Preventie

In de ‘nota publieke gezondheid Midden-Brabant’ beschrijven de negen gemeenten in Midden-Brabant¹ het beleid, de ambities en de activiteiten voor de periode 2016-2019 samen om zo meer gezondheidswinst te behalen, hun slagkracht te vergroten en een sterkere verbinding te leggen met hun andere beleid. De lokale invulling van de preventie-activiteiten vult iedere gemeente op eigen wijze in, omdat op deze wijze maatwerk mogelijk is. In Heusden gebeurt dat via de lokale werkgroep alcohol².

Toezicht en handhaving

Voor wat betreft de uitvoering van het toezicht op de DHW beschikt de gemeente Heusden door aan te sluiten bij de BOA-pool van de Meierijgemeenten^{3 4} over meer capaciteit voor toezicht ten opzichte van de samenwerking met Waalwijk. Bovendien is deze capaciteit flexibeler in te zetten en gaat het ook om jonge toezichthouders, die niet bekend zijn in onze gemeente. Deze inzet is geschikt voor het controleren op alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar. Er zijn afspraken gemaakt met de pool over het aantal inzeturen. Ook hier leveren we maatwerk, doordat we als gemeente zelf kunnen bepalen waar de prioriteiten liggen en dus waar de BOA's worden ingezet.

In tegenstelling tot de vorige keer is dit plan niet meer samen met de gemeente Waalwijk opgesteld. De regionale samenwerkingen op het gebied van preventie en handhaving in combinatie met de lokale invulling op het gebied van uitvoering maakt dat we dit keer een nota hebben geschreven zonder de gemeente Waalwijk.

¹ Gemeenten Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk

² Voor een toelichting op de lokale werkgroep alcohol zie hoofdstuk 3

³ Gemeenten Boxtel, Haaren, 's-Hertogenbosch, Sint Michielsgestel, Sint Oedenrode, Schijndel en Vught

⁴ Voor een toelichting op de BOA-pool zie hoofdstuk 5, pijler 3 (Toezicht en handhaving)

Hoofdstuk 2 Alcoholgebruik onder jongeren

2.1 Schadelijke gevolgen alcoholgebruik

Hoe jonger kinderen en jongvolwassenen beginnen met alcohol drinken hoe groter het risico is op blijvende hersenschade of probleemgebruik en alcoholafhankelijkheid op latere leeftijd (Kuunders e.a., 2010)⁵.

2.2 Cijfers alcoholgebruik

Een belangrijk middel om inzicht te verkrijgen in het alcoholgebruik is het raadplegen van de Gezondheidsmonitoren van de GGD. Uit de cijfers van de jeugdmonitor en de jongerenmonitor blijkt dat er, zowel in Midden-Brabant als in Heusden, veel gedronken wordt. Van de Heusdense jongeren tussen 12 en 18 jaar, drinkt 45% alcohol. Dit percentage is ten opzichte van eerdere metingen wel gedaald, in 2007 dronk 50% van de jongeren in Heusden alcohol. De leeftijd waarop voor het eerst alcohol wordt gedronken stijgt. In 2007 had 42% van de jongeren voor hun 14de voor het eerst alcohol had gedronken, in 2011 was dit percentage gedaald naar 27%. Maar nog steeds heeft 54% van de jongeren voor hun 18de voor het eerst alcohol gedronken. Ondanks de daling blijft het alcoholgebruik onder jongeren hoog. Dit maakt dat het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren ook in het nieuwe gezondheidsbeleid een speerpunt is.

Door regionaal samen te werken ontstaat er eenduidigheid in preventie, beleid en handhaving, krijgen alle leerlingen dezelfde boodschap en zijn er regionale afspraken te maken met ziekenhuizen en samenwerkingspartners. Een uitgebreider overzicht van de cijfers rondom het alcoholgebruik onder jongeren en de bijbehorende grafieken is terug te vinden in het gezondheidsbeleid.

⁵ Kuunders MMAP, Laar MW van. Wat zijn de mogelijke gezondheidsgevolgen van alcoholgebruik? In: Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid. Bilthoven: RIVM, <<http://www.nationaalkompas.nl>> Nationaal Kompas Volksgezondheid\Gezondheidsdeterminanten\Leefstijl\Alcoholgebruik, 24 maart 2010

Hoofdstuk 3 Rolverdeling en uitvoering

Vanuit de integrale benadering werken we als gemeente samen met partners, die vanuit hun eigen verantwoordelijkheid als organisatie ook de opdracht hebben tot het leveren van preventie of handhaving op het gebied van de DHW.

Ter verduidelijking van ieders rol daarbij staat in dit plan de onderlinge taakverdeling beschreven. Een groot deel van de partijen maakt deel uit van de lokale werkgroep alcohol.

Gemeente

Regierol

- de gemeente stelt een keer per vier jaar een preventie- en handavingsplan alcohol op;
- de gemeente maakt jaarlijks afspraken met de GGD Hart voor Brabant (hierna: de GGD) over alcoholpreventie- activiteiten;
- in vergunningen voor (grote) evenementen staan voorschriften om te voorkomen dat alcohol wordt verstrekt aan jongeren < 18 jaar;
- in contacten met alcoholverstrekkers wijst de gemeente hen op de verantwoordelijkheid tot het nemen van alcoholmatigingsmaatregelen.

Uitvoerende rol

- de gemeente draagt zorg voor de uitvoering van het toezicht en de handhaving op basis van het preventie- en handavingsplan alcohol;
- de gemeente heeft op het gebied van preventie een faciliterende rol. De uitvoerende rol is voor het grootste deel weggelegd bij de lokale werkgroep alcohol, Bijeen, Modus, Juvans en de GGD. Bij sommige preventieactiviteiten heeft de gemeente ook een rol in de uitvoering bijvoorbeeld met betrekking tot de communicatie over de activiteiten.

GGD (Hart voor Brabant)

- de GGD voert vanuit haar basistaken de volgende taken uit: het bijhouden van landelijke ontwikkelingen, coördinatie van uitvoering, agendasetting naar gemeenten en politiek en algemeen publiek, aansluiten op wensen en behoeften van doelgroepen en stimuleren van samenwerking met (regionale) partners;
- de GGD levert gegevens over het alcoholgebruik van jongeren;
- de GGD heeft een adviserende rol over de te kiezen speerpunten.

Politie

- de politie levert haar bijdrage in het terugdringen van alcohol- en drugsmisbruik in openbare gelegenheden en in het publieke domein. Daarbij ligt de nadruk op het voorkomen van onveiligheid, geweld, vernielingen en het voorkomen van verkeersongevallen;
- de politie vervult een rol in signalering en advisering ten behoeve van het alcoholmatigingsbeleid;
- in voorkomende gevallen, waarbij (strafbare) feiten onder invloed van alcohol zijn gepleegd, treedt de politie in het kader van haar handhavingstaken repressief op en waar mogelijk verwijst zij minderjarigen door naar Bureau Halt.

Boa-pool

- om effectief te controleren op naleving van de regels met betrekking tot alcoholverstrekking heeft Heusden zich aangesloten bij het samenwerkingsverband BOA pool Meierij, die in 2015 door de Meierijgemeenten is opgericht;
- de toezichthouders van de pool controleren met name op naleving van de leeftijdsgrens wat betreft alcoholgebruik;
- de BOA pool heeft de bevoegdheid om net als de politie minderjarigen naar Bureau Halt te verwijzen.

Bijeen

Bijeen is een brede netwerkorganisatie waar een groot aantal instellingen op het gebied van welzijn, ondersteuning en zorg onderdeel van uitmaken. Binnen Bijeen is er sprake van een sociaal team waar de toegang tot maatwerkvoorzieningen is ondergebracht. Binnen Bijeen zijn de meeste maatschappelijke organisaties die in Heusden actief zijn verenigd, zoals ContourdeTwern, Juvans, Modus, MEE en de GGD (ook wel bekend onder de naam O3). Dit zijn met name de partners die actief zijn op het gebied van uitvoering. Ook het sociaal team binnen Bijeen heeft een rol op bij alcoholpreventie, maar die ligt op het gebied van signaleren.

Bureau Halt

- de politie en de BOA's kunnen jongeren, die onder invloed een overtreding begaan naar Bureau Halt verwijzen. Dit geldt ook voor overtredingen met betrekking tot alcohol;
- districtsmedewerkers van Halt continueren de huidige werkafspraken binnen het reguliere aanbod van Halt en nemen voorlichting over werkwijze en proces mee in hun standaardinstructie naar de politie en de BOA's.

Lokale werkgroep alcohol

- in de gemeente Heusden is een werkgroep alcohol actief. In deze werkgroep vervult de GGD namens de gemeente een prominente rol. In de werkgroep participeren diverse ketenpartners zoals Bijeen, Novadic Kentron, Bureau Halt, politie, ContourDeTwern, Juvans, Modus en vertegenwoordigers uit het onderwijs. De lokale werkgroep bepaalt aan de hand van de vastgestelde uitgangspunten welke preventieactiviteiten er in een jaar worden opgepakt;
- door een vertegenwoordiging van ketenpartners uit deze werkgroep vanuit zowel preventie als handhaving wordt in praktijk een koppeling tussen beide worden gelegd, wat de effectiviteit vergroot.

Hoofdstuk 4 Ambitie en doelstellingen

4.1 Ambitie en visie

In het verlengde van de DHW richt onze ambitie zich op twee aspecten:

- **Gezondheid en welzijn:** de negatieve gevolgen van alcoholgebruik op de gezondheid vermijden en beperken. Dit richt zich voornamelijk op de schadelijke effecten bij jongeren;
- **Openbare orde:** het voorkomen en beperken van schade en overlast door jongeren als gevolg van alcoholverstrekking en -gebruik.

De hierna ambitie op het gebied van gezondheid en welzijn sluit aan bij de regionale ambitie die door de negen Midden-Brabantse gemeenten is opgenomen in het gezondheidsbeleid. De verdere uitwerking van zowel de regionale als de lokale ambitie op het gebied van gezondheid en welzijn is opgenomen in het gezondheidsbeleid.

In de lokale paragraaf van 'nota publieke gezondheid Midden-Brabant' zijn hieraan de volgende ambitie en visie gekoppeld.

VISIE

Publieke gezondheid draagt bij aan het gezond en veilig opgroeien van de jeugd en de versterking van de eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners. Dit gebeurt door het bieden van laagdrempelige, lichte opgroei- en opvoedondersteuning en de preventie van gezondheidsproblemen. Hiermee draagt publieke gezondheid bij aan de realisatie van de doelstellingen in het sociale domein.

AMBITIE

De negatieve gevolgen van alcoholgebruik op de gezondheid van jongeren vermijden en beperken.

Voor een toelichting verwijzen wij naar de gezondheidsnota.

4.2 Doelstellingen

Algemene doelstellingen

Vanuit de doelstellingen uit de DHW onderscheiden we twee **algemene** doelstellingen:

- het verminderen van het alcoholgebruik door personen onder de 18 jaar en van de schadelijke gevolgen daarvan op hun gezondheid;
- het voorkomen en beperken van schade en overlast door jongeren als gevolg van alcoholgebruik.

Concrete doelen

In het preventie- en handavingsplan alcohol 2014 – 2016 richtten wij ons op een aantal concrete doelen. In dit preventie- en handavingsplan alcohol stellen wij deze doelen beperkt bij.⁶

Doel 1

Het uitstellen van de leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol drinken.

⁶ Daarnaast is de formulering van de doelen op een aantal punten aangepast. Niet omdat we een inhoudelijke wijziging beogen, maar om de leesbaarheid te vergroten.

Doel 2

Het terugdringen van de hoeveelheid alcohol die door jongeren tot 18 wordt gebruikt.

Doel 3

Een afname van gezondheidsklachten bij jongeren door alcoholgebruik

Toelichting

Uit de cijfers is te zien dat er een omslag plaatsvindt in het alcoholgebruik onder jongeren. De cijfers geven tevens aan dat we nog een weg te gaan hebben. Het beperken van het alcoholgebruik onder jongeren vraagt om extra inspanningen. Het alcoholgebruik is weliswaar gedaald, maar nog steeds hoog. Samenwerking met en door diverse partijen zoals het basis- en voortgezet onderwijs, ouders, lokale horeca, verenigingsleven, gemeentelijke clusters en wijkteams etc. zijn daarvoor reële opties. Er is op dit gebied al een lokale werkgroep alcohol actief in Heusden, die lokale preventieve activiteiten organiseren op het gebied van alcohol. Voor de komende vier jaar wordt voortgeborduurd op ambities en doelstellingen, die in het vorige plan zijn vastgelegd.

Doel 4

Het ondersteunen van ouders, zodat zij hun kinderen beter kunnen wijzen op de negatieve effecten van alcoholgebruik op jonge leeftijd

Toelichting

Wat betreft het alcoholgebruik onder jongeren vindt deels een verschuiving plaats van het gebruik van alcohol in het openbare uitgaansleven naar de privésfeer. De gemeente krijgt soms klachten over indrinkplekken en 'hokken' waar drank wordt verstrekt. De gemeente heeft geen concrete locaties in beeld. De DHW stelt grenzen aan de bevoegdheden van de overheid (gemeenten) om juridisch op te treden. Dit betekent onder andere dat de gemeente alleen kan optreden tegen alcoholverstrekking of alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar, wanneer alcohol buiten de privésfeer én tegen betaling wordt verstrekt. Of daarvan sprake is, is bij het indrinken of bij het drinken in keten vaak heel lastig aan te tonen, bijvoorbeeld omdat betrokkenen verklaren dat ze een vriendengroep zijn die gewoon samen wat drinken en zij zich niet in een openbare gelegenheid bevinden.

Dit betekent dat het belang van de communicatie naar ouders/opvoeders over de bewustwording van het schadelijk effect van alcohol op de gezondheid van hun kinderen nog belangrijker wordt. Zij hebben immers de mogelijkheid in de privésfeer op te treden.

Doel 5

Voorkomen dat alcohol wordt verkocht of verstrekt aan jongeren onder de 18 jaar, onder andere door het sluiten van convenanten met horecaondernemers en sportverenigingen en het doen van controles bij de alcoholverstrekkers.

Toelichting

In het vorige plan stelden we ons tot doel met de horecaondernemers en de sportverenigingen⁷ convenanten te sluiten, waarin we de met hen gemaakte afspraken vastleggen. Zulke afspraken zijn een nadere invulling van de belangrijkste verplichtingen uit de wet. Te denken valt aan afspraken over hoe zij de toegangscontrole of identiteitscontrole organiseren en de wijze van toezicht. Ook nu vinden we het nog steeds van belang dat de alcoholverstrekkers zelf hun maatregelen nemen om alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar te

⁷ paracommerciële organisaties

voorkomen vanuit de gedachte van een gezamenlijke verantwoordelijkheid. En ook, omdat zij zelf weten wat goed werkt binnen hun bedrijf of organisatie.

Helaas hebben we wat betreft het sluiten van convenanten nog maar een beperkte groep van alcoholverstrekkers bereikt. We blijven ons de komende periode inzetten om met meer alcoholverstrekkers afspraken te maken door middel van maatwerkvoorschriften. In aanvulling hierop zullen we ons richten op het doen van controles om te bereiken dat geen alcohol wordt verkocht aan minderjarigen. Dat geldt ook voor andere alcoholverstrekkers zoals supermarkten.

Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar pijler 3 in hoofdstuk 5.

Voor zover het gaat om die hiervoor gesignaleerde verschuiving van alcoholgebruik door jongeren in de privésfeer, is dat wat betreft de mogelijkheden van toezicht en handhaving moeilijk om grip op te krijgen (zie hiervoor). Dat betekent dat op dit punt vooral preventief inzetten.

Hoofdstuk 5 Pijlers/acties preventie en handhaving

Vanwege het belang van een integrale aanpak baseren wij ons alcoholbeleid op de volgende vier pijlers:

Pijler 1: Beleid en regelgeving

Pijler 2: Educatie en draagvlak

Pijler 3: Toezicht en Handhaving

Pijler 4: Vroegsignalering

Deze pijlers of instrumenten zetten we in op de diverse omgevingsfactoren van jongeren. Alcoholgebruik en drinkgedrag zijn geen persoonlijke en bewuste keuze. Drinkgedrag wordt voor een groot deel ook bepaald door de omgeving van de jongeren, zoals de ouders, het onderwijs, het sociale netwerk, maar ook door omstandigheden zoals de geldende maatschappelijke norm, de prijs van alcohol, de beschikbaarheid van alcohol, verkoopregels e.d.

Wij zullen ons als gemeente in dit plan beperken tot die factoren, waarop wij (indirect) invloed kunnen uitoefenen.

Pijler 1: Beleid en regelgeving

In diverse beleidsterreinen zijn regels of doelstellingen geformuleerd om het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar tegen te gaan.

Gezondheidsbeleid

In de 'nota publieke gezondheid Midden-Brabant' en de lokale invulling daarvan is als een van de belangrijkste thema's opgenomen het bevorderen van een gezonde leefstijl en het beperken van alcoholgebruik bij jongeren. In de nota is de regionale ambitie verwoord dat jongeren onder de 18 jaar geen alcohol drinken. In het beleid zijn preventieactiviteiten genoemd, die moeten bijdragen aan het bereiken van de gestelde doelen.

Regels paracommercie

Er is een regeling over paracommercie opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De regeling heeft in eerste instantie tot doel oneerlijke concurrentie tegen te gaan. Vanuit het oogpunt van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van sportkantines bij het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren heeft de schenktijdenregeling mede alcoholmatiging tot doel. Het belangrijkste gevolg van deze keuze is dat de regeling naast eindtijden ook starttijden voor het schenken van alcohol bevat.

Bij het toezien op de alcoholregels controleren we ook of de verenigingen zich aan de schenktijden houden.

Evenementenbeleid

Het gemeentelijk evenementenbeleid bevat een alcoholparagraaf. Daarin is opgenomen dat bij evenementen, die vooral gericht zijn op jongeren, voorschriften worden opgenomen om te voorkomen dat alcohol wordt verstrekt aan jongeren onder de 18 jaar. Ook wordt de organisator van zo'n evenement verplicht om maatregelen te treffen, bijvoorbeeld in de vorm van een toegangscontrole of het werken met polsbandjes.

Er is een pilot geweest met betrekking tot het evenement 'de 80 van de Langstraat'. De positieve ervaringen tijdens dit evenement worden ook toegepast bij andere, grote evenementen:

- het belangrijkste vergunningvoorschrift is het verbod op het schenken van alcohol aan personen onder de 18 jaar. Van de organisatoren wordt geëist dat zij streng toezien op dit voorschrift;
- bij tentfeesten of muziekfestivals verplichten we tevens via de evenementenvergunning de inzet van beveiliging bij de ingang. Dit om zo een goede toegangs- en leeftijdscontrole te kunnen uitvoeren. De ervaring is dat veel organisatoren van evenementen, waarbij sprake is van drankverstrekking, er voor kiezen om geen minderjarigen toe te laten op hun evenement. Zo wordt voorkomen dat alcohol eventueel verkocht of doorgegeven wordt aan minderjarigen;
- een ander voorschrift luidt dat het verstrekken van alcohol per stuk via muntverkoop of tegen contante betaling moet plaatsvinden. Hiermee wordt voorkomen dat bij evenementen all-in entreprijzen worden gehanteerd en bezoekers onbeperkt kunnen drinken. Dit ontmoedigt het overmatig nuttigen van alcohol;
- naast het opleggen van voorschriften wijzen we de organisatoren op hun eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid;
- we dringen bij de organisatoren aan op communicatie bijv. over de landelijke NIX-18 campagne.

Aanvullende regels vanuit Drank- en Horecawet

Er zijn geen aanvullende regels op basis van de DHW vastgesteld. Er is nog geen wijziging in het standpunt dat we als gemeente terughoudend zijn bij het stellen van aanvullende regels. We willen voorkomen dat er te veel regels zijn, die moeilijk handhaafbaar zijn. Ook willen we alleen aanvullende regels stellen, als deze (kunnen) bijdragen aan de doelstellingen.

Pijler 2: Educatie en draagvlak

In de 'nota publieke gezondheid Midden-Brabant' staat beschreven hoe de betrokken gemeenten de daarin geformuleerde ambities willen nastreven. De bijdrage per gemeente is verder geconcretiseerd in de lokale paragraaf van het gezondheidsbeleid.

Publieke gezondheid is een van de onderdelen binnen de sociale basisstructuur. Samenwerken met alle partners (scholen, sportverenigingen, jongerenwerkers, ouderenadviseurs, etc.) is van groot belang. Ook is een hechte samenwerking met de sociale (wijk)teams en de zorgteams op de scholen essentieel. Op basis van hun signalen uit de praktijk, ondersteund door het monitoren van de gezondheid, kunnen we snel nieuwe gezondheidsbedreigingen signaleren en een (school- of wijk-) preventieplan opstellen, dat collectieve preventie verbindt met individuele signalering en ondersteuning. Deze samenwerking vindt vooral lokaal plaats; dicht bij de burgers in de wijk, kern of buurt of op de scholen.

Bij de preventie van alcoholgebruik werken gemeenten, GGD, Novadic Kentron, Halt, het voortgezet onderwijs, sportverenigingen, ziekenhuizen en het jongerenwerk samen door:

- betere nazorg na alcoholintoxicatie door inzet van sociale teams;

- bewustwording bij jongeren zelf door campagnes. De campagnes lopen via school, evenementen en verschillende digitale kanalen;
- het stimuleren van scholen om via de Gezonde School het thema alcohol op te pakken;
- het vergroten van de bewustwording bij sportverenigingen: bijv. alcoholvrije sportkantine tijdens jeugdwedstrijden;
- de inzet van interventies ter versterking van de opvoedvaardigheden en het vergroten van de bewustwording van ouders. Bijvoorbeeld 'Uit met ouders' en 'Puberbrein'.

Naast de genoemde interventies kunnen via de lokale werkgroep alcohol aanvullende acties worden opgepakt, gericht op lokale situaties of gebeurtenissen.

Pijler 3: Toezicht en handhaving

Vanuit de DHW is het toezicht gericht op:

- basiscontrole: controle op de inrichtingen (zoals horeca, supermarkten, slijterijen en paracommerciële inrichtingen) op aanwezigheid van leidinggevende, actualiteit van de vergunning en de inrichtingseisen;
- Leeftijdcontrole: controle in verband met de alcoholleeftijd.

Prioriteiten toezicht

In dit plan ligt het accent op alcoholmatiging bij jongeren. Om die reden ligt de nadruk van het toezicht en de handhaving op naleving van de leeftijdsgrens van alcoholverstrekking. De gemeente kan vanuit financieel oogpunt en de beschikbare capaciteit niet elke inrichting regelmatig controleren en moet keuzes maken en prioriteiten stellen.

Bij het prioriteren is gekeken naar de kans op het verstrekken van alcohol aan jongeren onder de toegestane leeftijd (18 jaar). Bij iedere locatie (bedrijf of sportkantine) waar alcohol wordt verstrekt, is de kans aanwezig dat jongeren onder de toegestane leeftijd aan alcohol kunnen komen, maar dat risico is niet op iedere locatie even groot.

Gelet op het feit dat slechts een beperkte groep van alcoholverstrekkers een convenant met de gemeente heeft gesloten, gebruiken wij de categorisering in 'aandachtslocatie' of 'risicolocatie' niet meer om de prioriteiten van toezicht te bepalen. Gelet op een zo effectief mogelijk toezicht is het uitgangspunt uiteraard nog steeds dat de prioriteiten voor de inzet van toezicht wordt gelegd daar waar de kans op slechte naleving groot is en de consequenties van slechte naleving het meest negatief.

Op basis van de wijze waarop bepaalde alcoholverstrekkende groepen en branches zich profileren (en daarmee veel jeugd aantrekken) en aantallen klachten (meldingen politie), is een inschatting gemaakt van het naleefgedrag.

Bijvoorbeeld bij sportkantines blijkt dat uit landelijke cijfers dat de leeftijdsgrenzen slecht worden nageleefd. Bij een restaurant ligt het risico over het algemeen lager, omdat daar vaak gezinnen komen.

- Cafés/ bars en sportverenigingen en bepaalde evenementen hebben een hoog risico, en krijgen een hoge prioriteit;
- Snackbars, slijterijen en supermarkten hebben een gemiddeld risico, en krijgen een gemiddelde prioriteit;
- Restaurants krijgen een lage prioriteit.

Controles: inzet BOA's⁸

In eerste instantie gaan de BOA's de bedrijven en sportclubs controleren, waar veel jongeren onder de 18 jaar komen. Op basis van de hiervoor weergegeven prioritering is er voldoende ruimte om na een eerste controle een hercontrole in te plannen, waar dat nodig is.

- Controles bij alcoholverstrekkers
De gemeente gaat controleren op het schenken en/of verkopen van alcohol op personen onder de 18 jaar. Dit betreft zowel de natte horeca, sportclubs, supermarkten als slijterijen;
- Controles bij evenementen
Evenementen trekken veel jongeren aan. Er is dus een grote kans dat er geschonken wordt aan jongeren die nog geen 18 jaar zijn. De gemeente gaat tijdens tenminste 3 evenementen per jaar controleren of de voorschriften worden nageleefd. Als dit niet het geval is, kan aan zowel de organisatie als de bezoekers, die in overtreding zijn, een (bestuurlijke) boete worden opgelegd. Minderjarigen die alcohol in bezit hebben, worden naar bureau Halt verwezen;
- Incidentele controles
De gemeente voert controles uit op basis van signalen, klachten/meldingen of handhavingsverzoeken. Deze kunnen betrekking hebben op de basiscontrole (inrichting) en op de leeftijdsgrenzencontrole;
- Hercontroles
Als bij een eerste controle een overtreding is geconstateerd, vindt daarna een hercontrole plaats;
- Inzet van mysteryguests
Bij controles op drankverstrekking aan jongeren onder de 18 jaar kunnen de toezichthouders van de BOA-pool gebruik maken van zogenaamde 'mysteryguests'. De inzet van mysteryguests wordt overwogen, als er signalen zijn een horeca-inrichting vaker alcohol aan minderjarigen verstrekt. Een mysteryguest loopt onopvallend rond in de inrichting en kijkt welke maatregelen de ondernemer toepast om alcoholgebruik door minderjarigen te voorkomen en of er daadwerkelijk alcohol wordt geschonken aan minderjarigen. Dit kan informatie opleveren over het naleefgedrag. Een mysteryguest heeft vooral een signaalfunctie en is geen 'loktiener', die zelf probeert om alcohol te kopen. Zowel de alcoholverstrekker als de jongere zelf kunnen vervolgens door de toezichthouders DHW (zie voetnoot 8) worden gewaarschuwd of beboet;⁹

⁸ Toezichthouders DHW. Bij het toezicht worden BOA's ingezet, die de kwalificatie 'toezichthouder DHW' hebben en een daarop gerichte opleiding hebben gevolgd. Deze toezichthouders DHW mogen in de alcoholverstrekkende inrichtingen verbaliseren. De overige BOA's mogen in de openbare ruimte verbaliseren en hebben in de inrichtingen een signalerende functie.

- Controle op jongeren in openbare ruimte
Leeftijdsgrensinspecties bij jongeren in de openbare ruimte op het aanwezig hebben van alcoholhoudende drank. Bijvoorbeeld in parken of op hangplekken.

Handhavingsstrategie

Overtredingen worden conform onze sanctiestrategie, onderdeel van het op 3 juni 2014 door de raad vastgestelde 'Preventie- en handhavingsplan alcohol' afgedaan. Bij een herhaalde overtreding wordt er, afhankelijk of er een convenant is, een rapport (proces verbaal van bevindingen) opgesteld en wordt er handhavend opgetreden conform onze sanctiestrategie.

Convenanten

Een van de middelen om de naleving te vergroten is het sluiten van convenanten met alcoholverstrekkers. Wij onderschrijven nog steeds het belang van het maken van afspraken met de alcoholverstrekkers over maatwerkvoorschriften. Hiermee mee gaan we uit van de eigen verantwoordelijkheid van de alcoholverstrekkers.

Zoals al vermeld hebben we nog maar met een beperkte groep van alcoholverstrekkers een convenant gesloten. In eerste instantie richtten wij ons – mede op verzoek van de horecaondernemers zelf – tot alle alcoholverstrekkers. We zullen ons de komende periode tot doel stellen ons in eerste instantie te richten op de natte horecadrijven, waar vooral (veel) jeugd komt om met die horecaondernemers maatwerkafspraken te maken.

De alcoholverstrekker, waarmee de gemeente een convenant heeft gesloten, maar die zich niet houdt aan de gemaakte afspraken, krijgt in eerste instantie een aantekening van de overtreding. Na 3 keer in een periode van een jaar, vervalt het convenant en valt de ondernemer of sportclub terug in de reguliere handhaving.

Pijler 4: Vroegsignalering

Novadic Kentron heeft een protocol ontwikkeld voor vroegsignalering. Het protocol beschrijft de werkwijze voor signalering en kortdurende interventies voor jongeren van 12 tot 24 jaar met een verhoogd risico op het ontwikkelen van alcoholproblemen. Het is geen formeel kader, maar het heeft vooral een informatieve functie, zodat de professionals in het veld elkaar kunnen vinden. Het protocol van Novadic Kentron biedt extra handvatten voor signalering en doorverwijzing.

In een sessie, die in het najaar in 2014 in onze gemeente plaatsvond over vroegsignaleren, is een sociale kaart voortgekomen. Hierop staan de gegevens van de diverse medewerkers.

6. Resultaten

⁹ Afhankelijk van het aantal overtredingen

Preventie

Vanuit de geformuleerde doelstellingen in de gezondheidsnota richten we ons op de volgende resultaten, die we na de looptijd van het plan bereikt willen hebben.

1. het uitstellen van de leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol drinken:
de leeftijd waarop waar op jongeren hun eerste glas alcohol drinken is in de gemeente hoger.
2. het terugdringen van de hoeveelheid alcohol die door jongeren tot 18 wordt gebruikt:
het percentage jongeren, dat recent alcohol heeft gedronken (in de afgelopen 4 weken), is gedaald;
het percentage jongeren, dat recent dronken of aangeschoten is geweest (in de afgelopen 4 weken), is gedaald.
3. het ondersteunen van ouders zodat zij hun kinderen beter kunnen wijzen op de negatieve effecten van alcoholgebruik op jonge leeftijd:
het percentage jongeren (12-18 jaar), dat aangeeft dat de ouders alcoholgebruik onder de 16 jaar afraden of verbieden, is toegenomen.
4. een afname van gezondheidsklachten bij jongeren door alcoholgebruik.
het percentage binge-drinkers (meer dan 5 glazen alcohol per gelegenheid) is gedaald.

Toezicht en handhaving

Het gewenste resultaat is dat het naleefgedrag van zowel alcoholverstrekkers als minderjarigen wordt verhoogd. Hiertoe worden de volgende controles op de naleving van de regels van de DHW gepland:

- er wordt minimaal 1x per 4 jaar een basiscontrole uitgevoerd bij alle alcoholverstrekkers;
- er wordt 1x per 2 jaar een basiscontrole bij geselecteerde paracommerciële instellingen;
- er wordt 3x per jaar een leeftijdsgrenzeninspectie uitgevoerd bij nader te selecteren inrichtingen;
- er wordt minimaal 1x per jaar bij de horeca in de avond-/nachten gecontroleerd op de aanwezigheid van een leidinggevende, én of barpersoneel aan jongeren onder de 18 of aan reeds dronken personen schenkt;
- er worden per jaar minimaal 3 evenementen gecontroleerd.

In de jaren daarop wordt de controlefrequentie van deze leeftijdsgrenzeninspecties naar beneden toe bijgesteld, indien bij de leeftijdsgrenzeninspecties bij 60% of meer van de gecontroleerde branche niet overtreedt. Naast genoemde controles reageert de gemeente op klachten, meldingen en verzoeken om handhaving.

7. Financiën

Preventie

De GGD Hart voor Brabant wordt gefinancierd middels de inwonersbijdrage en enkele vaste bijdragen. Het grootste deel van deze bijdrage is bestemd voor het basispakket (dit is het wettelijk vastgesteld uniform takenpakket van de GGD). Binnen deze financiering is er een bedrag beschikbaar voor het aanbrengen van lokale speerpunten, de lokale accenten. Daarnaast is er een klein budget, dat ingezet kan worden voor de uitvoering van activiteiten.

Voor een verdere toelichting op dit punt verwijzen we naar het gezondheidsbeleid.

Handhaving

De gemeente Heusden heeft één toezichthouder DHW in dienst. Daarnaast is in de begroting meerjarig budget beschikbaar voor het uitbesteden van toezicht en handhaving in de openbare ruimte. Dit toezicht wordt zo veel mogelijk integraal uitgevoerd door breed opgeleide BOA's van de BOA- pool Meierij.

8. Evaluatie

Gezondheidsbeleid

Voor het halen van de doelstellingen bij de ambities zijn we afhankelijk van veel partners. Veel lokale inzet vindt plaats op de scholen en sportverenigingen. Het succes is echter afhankelijk van de inzet van alle betrokken partijen. In 2017 vindt een tussenevaluatie plaats over de voortgang van de resultaten uit het uitvoeringsplan, zodat bijsturing mogelijk is.

In 2019 evalueren we de totstandkoming, de inhoud en realisatie van de regionale ambities en doelen uit deze nota en de vraag in hoeverre de maatregelen uit het uitvoeringsplan aan deze ambities en doelen hebben bijgedragen. Deze informatie dient als input voor de volgende beleidsperiode. De informatie uit de tussentijdse evaluatie kan leiden tot tussentijdse aanpassing van het uitvoeringsplan.

Toezicht en handhaving

In het uitvoeringsprogramma integrale handhaving wordt jaarlijks, aan de hand van de gestelde prioriteiten en categorieën de personele capaciteit in hoofdlijnen ingezet, die nodig is om dat programma uit te voeren. Het toezicht op de DHW maakt daar onderdeel van uit. Doordat de inzet in hoofdlijnen wordt gepland, bestaat er ruimte deze op onderdelen bij te stellen, indien dat nodig is.